LIBRIS | We know books

P. Howard

(Rejtő Jenő)

Automobilul de paisprezece carate

traducere și adaptare din limba maghiară de Hendrik O.

pulp club

Cluj-Napoca, 2026

LIBRIS | We know books

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
HOWARD, P.
Automobilul de paisprezece carate / P. Howard (Rejtő Jenő) ; trad. și adapt. din lb. maghiară de Hendrik O.. - Cluj-Napoca : Pulp Club, 2026
ISBN 978-630-95496-0-0

I. Hendrik, O. (trad.)

821.511.141

Titlul original: *A tizennégy karátos autó*
Autor: *Rejtő Jenő* (P. Howard)
Ediție coordonată de *Iakab Dezső*
Traducere și adaptare: *Hendrik O.*

Copyright © Editura Pulp Club, 2026,
pentru prezenta traducere în limba română

Cluj-Napoca, e-mail: office@jade.ro
www.jade.ro

Nobelul, macao-ul și domnul Vanek

Ivan Gorcsev, matelot pe cargoul Rangoon, nici nu împlinise douăzeci și unu de ani când câștigă Premiul Nobel pentru fizică. A dobândi o răsplată științifică de o asemenea însemnătate la o vârstă poetic de fragedă este o performanță fără pereche, chiar dacă unora li se va părea poate o mică imperfecțiune faptul că Ivan Gorcsev câștigase Premiul Nobel pentru fizică la jocul de cărți numit macao, de la profesorul Noah Bertinus, căruia distincția îi fusese înmânată la Stockholm, cu câteva zile mai înainte, de regele Suediei; dar, la urma urmei, cei care caută nod în papură nu contează. Esențialul rămâne esențial: Ivan Gorcsev a câștigat într-adevăr Premiul Nobel la douăzeci și unu de ani. Profesorul Bertinus, laureat al Premiului Nobel, se îmbarcase la Göteborg, cu premiul Nobel în servietă, iar înainte ca vaporul să pornească, se prezentă pe punte Asociația Franklin Suedeză, ca să-i înmâneze marea medalie de aur cuvenită cercetătorilor care au izbutit în domeniul dezagregării atomului. După aceea vaporul plecă, iar profesorul, om de mare autoritate, abia aștepta să ajungă la Bordeaux, unde avea câteva pogoane de vie, cum au în general funcționarii francezi mai în vârstă, începând cu ajutorul executorului judecătoresc și până la directorul muzeului. La Southampton urcă pe vas Ivan Gorcsev, ca să traverseze Canalul Mânecii dintr-un motiv cu totul necunoscut chiar și lui. E drept că fusese concediat de pe cargoul Rangoon fiindcă îl bătuse pe cârmaci cu o cange cu patru gheare, dar de ce traversează cineva Canalul Mânecii dacă a bătut cârmaciul și a fost concediat de pe un cargou, asta rămâne cu desăvârșire de neînțeles, ca atâtea alte fapte ale ciudatului nostru erou de roman. Tot neclar este și cum a făcut cunoștință acest tânăr neserios, încă pe jumătate adolescent, cu savantul de renume mondial și, mai ales, ar merita lămurit cum l-a convins pe bătrânul profesor, om retras, să joace cu el, chiar și pe miză foarte mică, jocul de noroc interzis numit macao. Aceste amănunte poate nu vor fi lămurite niciodată. Se spune că totul a început așa: profesorului

IBDIS | We know books

i s-a făcut rău de mare pe punte, iar Gorcsev i-a oferit o băutură plăcută la gust, amestecată de el, cu lămâie, coniac și bicarbonat de sodiu. Profesorul se simți mai bine și îl întrebă pe băiat cine este și de unde vine.

— Sunt Ivan Gorcsev, de meserie am douăzeci și unu de ani, fiul fratelui mai mic al baronului Gorcsev din Naszja Gorjodin, șambelan țarist. Tatăl meu a fost căpitan în gardă, iar unchiul meu, în calitate de comandant militar al guberniei Jusztveszti Versztkov, a apărat Odesa împotriva flotei răsculate.

Din toate acestea nu era adevărat niciun cuvânt. Dar credulitatea fetelor foarte tinere și a savanților bătrâni se spune că este nelimitată. Profesorul își puse pince-nez-ul.

— Așadar, sunteți emigrant?

— Firește, profesorovici batiuşka — răspunse el oftând. — Tata, într-un moment de bună dispoziție, a dăruit zece mii de ruble baletului țarist... Și o troică cu blazon de aur ne purta în zbor spre Țarskoe Selo... Hei, kontușovka! Hei, Volga, dacă aș mai putea fi o dată acolo...

— Dar dumneavoastră nu vă puteți aminti Rusia, dacă aveți douăzeci și unu de ani.

— Cu atât mai dureros, batiuşka profesorovska, fiindcă eu n-am văzut niciodată acest minunat pământ acoperit de zăpezi, care trăiește atât de neuitat în amintirea mea...

— Încotro vă îndreptați acum, domnule Gorcsev?

— Am o misiune politică, deghizat în marinar.

Dacă l-am observat până acum pe eroul nostru, am putut recunoaște la el o însușire aparte: nu spunea niciodată adevărul, dar nici nu mințea. Pur și simplu rostea fără ezitare orice îi trecea prin minte, iar aceasta îl împinsese în viață în multe încurcături uluitoare. De la un cuvânt al lui la următorul, de la o faptă a lui la cele de după aceea, rareori ducea vreo legătură rațională.

— Din păcate, am puțini bani, fiindcă un ticălos m-a despuiat de tot ce aveam.

— Cum este posibil?

— Am fost naiv și prost. Omul face cunoștință cu tot felul de figuri dubioase fără să se gândească la urmări. Așa s-a întâmplat că, la Londra, un pungaș m-a învățat să joc macao și mi-a câștigat banii.

— Nu vă supărați, dar asta chiar nu a fost o faptă prea înțeleaptă. Ce fel de joc este acest macao?

Gorcsev oftă din nou. Și scoase din buzunar un pachet de cărți.

— Ei, vă rog... Din valoarea totală a cărților se scad zecile, astfel încât, în orice caz, nouă este maximumul ce poate fi atins...

Profesorul își încercă norocul pe o miză de cinci centime și câștigă zece franci. Mai târziu, când pierduse deja două mii, ridicară miza. Apoi o mai ridicară de câteva ori și, până la Bordeaux, Ivan Gorcsev câștigă de la profesor, până la ultimul filer, întreaga sumă a Premiului Nobel. Este posibil ca, dacă profesorul ar fi călătorit întâmplător cu vaporul până la Nisa, acest tânăr ambițios să fi câștigat și marea medalie de aur a Asociației Franklin Suedeze, pe care câțiva aleși o primesc drept recunoaștere pentru cercetările încununate de succes în domeniul dezagregării atomului. La douăzeci și unu de ani, aceasta ar fi fost o performanță fără pereche din partea eroului nostru; din păcate însă, profesorul coborî la Bordeaux cu marea medalie de aur a Asociației Franklin Suedeze și cu câteva meditații triste asupra sistemului pedagogic superficial al școlilor superioare franceze, care neglijează aproape cu desăvârșire predarea jocului de noroc interzis numit macao în programa de învățământ. Gorcsev stătea emoționat la balustrada vaporului și îi făcu multă vreme semne cu o batistă.

*

Ce face un om când are douăzeci și unu de ani, când seriozitatea nu apare nici măcar în urme în lumea lui sufletească și când intră pe neașteptate în posesia unei sume de bani atât

LIBRIS We know books

de incredibile? Asta se întrebă Gorcsev. Și tot el își răspunse numaidecât: coboară la Nisa. Aici hoinărește mai întâi prin port și caută vreun tovarăș, fiindcă bogăția e bună pentru câini dacă nu există cineva cu care să poți cheltui banii împreună. Dar cine să fie alesul? Privi în jur prin port. Pe chei îi atrase atenția un individ cu înfățișare de hamal: individul cu înfățișare de hamal stătea într-o haină maro de sacou și într-un slip de baie negru la locul de adunare al muncitorilor portuari, de unde toți cei care așteptaseră fuseseră duși deja undeva la lucru, numai pe el nu. Îl făcea deosebit faptul că purta pince-nez pe nas și își înlocuia cămașa astfel: avea pe umeri un prosop galben, așa-numit de frotir, iar cele două capete destrămate și le îndesase în slip. Ținuta cam neobișnuit de neglijentă a costumului de baie o compensa punându-și pe cap o pălărie de pai aflată într-o stare relativ bună, poate cu o jumătate de număr mai mică decât ar fi trebuit, dar cu borul aproape întreg. În jurul mustății negre, groase, englezești, i se strângeau în grimase cute dispreţuitoare și triste. Omul acesta era atât de prost dispus, încât aproape plângea, și între timp își scobea dinții. Poate ca să înlocuiască masa măcar cu această iluzie de realitate. Părea deja că nu va fi angajat în ziua aceea, dar, mai târziu, un șef de echipă totuși i se adresă.

— Hei! Veniți la bazinul cinci, trebuie încărcate lăzi.

— Sunt grele lăzile acelea?

Ochii șefului de echipă se opriră, de parcă s-ar fi prefăcut în piatră. Așa ceva nu întrebase încă niciun muncitor portuar!

— Ei bine — explică, ușor nervos și nerăbdător, domnul în sacou maro —, asta trebuie să știu, vă rog, fiindcă acum cinci ani am avut hernie.

Patronul îi spuse „boule" și plecă mai departe.

— Om fin, n-am ce zice... — mormăi după el, cu adânc dispreț, Gorcsev, care ascultase de aproape conversația și simți imediat că acesta era omul lui. Se apropie: — Spuneți-mi! Dumneavoastră vreți să munciți?

— Doar nu sunt pierde-vară!

— Asta e rău, dar nu-i nimic. Dacă vă place, munciți. Ce ați dori cel mai mult să fiți?

Cel întrebat se privi de sus până jos, își văzu picioarele sfrijite, slipul comic și sacoul maro cu margini rotunde, apoi ridică din umeri:

— Cum se poate pune o asemenea întrebare? Secretar aș vrea să fiu.

— Mare noroc aveți că am trecut pe aici. Vă angajez! Sunteți secretarul meu. Salariul dumneavoastră este de două mii de franci pe lună. Cum vă numiți?

— Vanek.

— Nume bun. Poftim, aici aveți salariul pe o lună, trei mii de franci.

— Ați spus două.

— Am făcut o rectificare, fiindcă ați dovedit într-un timp scurt o promovare surprinzătoare. Poftiți...

— Firește — spuse domnul Vanek, în timp ce își îndesa banii în buzunarul de la piept, ușor nervos, ca unul împovărat cu prostii — trebuie să știu care este treaba mea.

— Veți avea foarte multă treabă. Ce anume, încă nu știu. Dar nici nu e important. Nu vă temeți de nimic, v-ați făcut norocul, bătrâne...

— Cum am menționat, numele meu este Vanek — răspunse el cu accent rece, respingând orice familiaritate.

— Iertați-mă, deci: domnule Vanek. Sunteți o achiziție excelentă — adăugă mulțumit, fiindcă îi plăceau oamenii cu amor propriu, care nu uită, nici de dragul unor avantaje de moment, ce datorii au față de ei înșiși.

— Dacă vă interesează, vă pot povesti cum am ajuns să decad până aici...

— Nu mă interesează, dar puteți povesti. Dacă totuși n-ați face-o, m-ați obliga.

— Vă rog... Nu insist. Care este acum îndatorirea mea?

LIBRIS We know books

— Încă nu știu, vom inventa noi ceva. Acum mă uit puțin prin Nisa, iar dacă voi avea nevoie de dumneavoastră, vă anunț, dragă prietene...

— Numele meu este Vanek.

— Domnule Vanek... Iertați-mă. Îmi place că sunteți un suflet sensibil. De altfel, nici nu-i iubesc pe oamenii normali. Atunci ne întâlnim aici în curând!

— Să stau aici?

— Dacă vreți, plecați!

— Dar atunci nu mă veți găsi!

— Nu-i nimic. Bună ziua!

Și se îndepărtă vesel în grabă. Se bucura foarte mult că îi putuse da domnului Vanek atâția bani, deși acesta se va duce, desigur, undeva cu cei trei mii de franci, de teamă că vor apărea infirmierii lui Gorcsev și vor insista să restituie darul nechibzuit al nebunului. Gorcsev se îndreptă direct spre minunata promenadă de pe malul Nisei, numită plage, unde, de-a lungul palmierilor frumoși, se înșiruie pe țărm cele mai alese hoteluri ale Rivierei. Aici intră în restaurantul hotelului Méditerranée, un local cu deosebire aristocratic. Oaspeții care se bronzau plictisiți îl priviră aproape speriați pe tânărul cu mutră de pușlan, care purta pantaloni de pânză de un alb discutabil, bluză marinărească albastră și, dintr-un motiv cu totul de neînțeles, o bonetă albă, rotundă, făcută pentru marina engleză. O fată în rochie roșie, de la masa vecină, izbucni în râs. Tânărul își ridică, zâmbind prietenos, boneta făcută pentru marina engleză, apoi lovi de câteva ori zdravăn în masă:

— Garçon! O bere!

Chelnerul alergă palid spre el.

— Ascultați! Aici nu e cârciumă de marinari!

— Interesant... Și eu aș fi jurat că aici e restaurantul numit Sus, Veselii Asasini, unde lumea bună se adună la cinci după-amiaza pentru înjunghieri... Dar acum nu mai contează. E bine și aici. Aduceți o halbă de bere.

— Nu servim bere la halbă!

— Atunci aduceți o jumătate de kilogram de caviar, o sticlă de șampanie franțuzească și o sută de trandafiri La France!

Chelnerul comise atunci greșeala de a atinge brațul lui Ivan Gorcsev, grăbindu-l să plece. Și asta nu trebuia s-o facă... În secunda care urmă atingerii, în fața chelnerului se întunecă totul și abia mult mai târziu își reveni, când mai mulți îl sprijineau și îi spălau fața cu o cârpă udă. Deși primise doar o palmă. Străinul, în schimb, se simți în sfârșit jignit, se ridică, își înălță boneta făcută pentru marina engleză, apoi, știe dracul de unde, scoase un monoclu cu ramă neagră, și-l fixă semeț în ochi, ceea ce îl făcu să pară de-a dreptul tâmpit, iar în timp ce personalul îl căuta pe chelnerul rostogolit pe sub mesele îndepărtate, plecă. Doamna în rochie roșie râse din nou, iar Gorcsev se întoarse o clipă, uluit. Ei, ce frumoasă!... Se grăbi direct spre domnul Vanek, în port, deși nu prea avea încredere că îl va găsi. Totuși, spre cea mai mare uimire a lui, secretarul stătea și acum în același loc, în aceeași poză, ba chiar în același slip de baie; numai scobitoarea din gură se schimbase. Între timp ajunsese, probabil, cam la a cincea.

— Domnule Vanek! Mă bucur că v-am găsit aici! A sosit și ceasul dumneavoastră!

— O să ascultați cum am decăzut eu atât de jos? — întrebă el numaidecât, cu lăcomie.

— Ceasul dumneavoastră n-a sosit chiar într-atât. Cazul mă interesează în orice împrejurare, iar când se va ivi prilejul mi-l veți comunica.

— Domnule! Am fost corespondent. Unul de prim rang.

— Mi-am dat seama de la prima vedere. Acum intrați în acțiune. Trebuie să mergeți undeva și să aduceți un pachet...

— Nu este chiar o îndatorire de secretar.

— Și Napoleon a început de jos...

— Dar nu la dumneavoastră. Oricum, trebuie să știu cât